

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Att: Postmottak KD

Deres ref.
14/5053-

Vår ref.
14/3544-13 670.00/JAST

Dato:
Oslo, 19.01.2015

Høring - Forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

Vi viser til høringsbrev av 17.10.2014. Vi viser også til vårt hørings svar av 10.03.2014 til forslaget om midlertidig dispensasjonshjemmel i privatskoleloven, som gjennomgikk vårt prinsipielle syn på hvorfor undervisning av barn og unge ikke egner seg for markedskultur og lønnsomhetsdrevet konkurranse om elever.

LO minner om de mange problemene som kan oppstå hvis skolesektoren skulle bli gradvis mer preget av konkurranse og kommersielle aktører: Økende segregering, en skolehverdag mer styrt av det som måles, offentlige tilbud må legges ned, også offentlige skoler vil påvirkes av markedstenkningen, fare for karakterinflasjon, konkurser, mer kontrollbyråkrati, mer ensretting med skolekonserner og utstøting av elever med høye kostnader. Vi viser til hørings svaret 10.3.2014 for utdyping.

I sum vil vi få en skole preget av større forskjeller, mer segregering og dårligere kvalitet. Dette har svært uheldige virkninger for elever og samfunn både på kortere og lengre sikt.

Styrken og innfasingen av de uheldige konsekvensene vil avhenge av den konkrete utformingen av reglene og interessen fra kommersielle aktører, samt hvor sterkt og raskt offentlige skoler tilpasser seg en mer markedspreget skoleutvikling. LO ser at regjeringens forslag ligger et stykke unna de svenske rammebetingelsene, men vi ser også hvordan friskolereformen i Sverige er kommet ut av kontroll, og hvor lett det er å være naiv i forhold til hvordan markedskrefter kan finne veier hvis de får tilgang til offentlige budsjetter.

Høringsnotatet godtgjør ikke, med de problemene flere privatskoler kan føre til, at det er behov for å utvide muligheten til å starte privatskoler med statstilskudd til såkalte profilskoler, med uklar avgrensning.

Dessuten tyder erfaringene fra Norge de siste årene på at det nærmest er uråd å kontrollere at pengene kommer elevene til gode når kommersielle aktører gis anledning til å drive skole. Forslaget inneholder riktignok noen fornuftige tiltak mot misbruk av tilskudd, men disse er ikke tilstrekkelige.

LO vil derfor avvise regjeringens høringsforslag. Forslaget gir ikke trygghet for en god og

likeverdig norsk skole i framtida. Regjeringens ønske om mer mangfold og læring mellom skoler kan ivaretas innenfor dagens lovverk.

LO har merket seg at regjeringen har som mål å lage en lov som kan "samle bred støtte", og vil beholde privatskolelovens krav til formål.

Samtidig mener vi at høringsforslaget i praksis kan undergrave en slik intensjon. Om regjeringen går videre med et forslag om å liberalisere privatskoleloven, vil LO i den videre oppfølgingen være opptatt blant annet av disse punktene:

- *Det er høyst uklart hvor stor andel private skoler regjeringen kan se for seg, og hva den geografiske fordelingen av andelen betyr.* Regjeringen vil ha "flere" private skoler, samtidig som "det store flertall" av norske elever også i fremtiden skal gå i offentlig skole. Høringsnotatet refererer til at andelen i frittstående skoler i Sverige nå er 16 prosent. Vi vet dessuten at i enkelte svenske kommuner er andelen over 50 prosent i videregående skole.
- *Det er videre uklart hva som skal til for å kunne inngå i begrepet "profilskole", noe som kan gi en uventet/uønsket økning i antall privatskoler, herunder både gjennom for mange skoler med reelt sett spesiell "profil" og omgørelser.* Kan man se bort fra at for eksempel et stort svensk skolekonsern vil etablere grunnskoler landet over med spesiell "profil", sett i lys av vanskeligheter med avgrensninger, håndheving av "pengene til barna"-prinsippet og et håp om senere liberalisering av regelverket?
- *Mulighetene for å omgå også det foreslåtte regelverket vil være store.* Med de erfaringene vi har bak oss siden 2005, er det klart at skoleeiere med fortjenestemotiv som ønsker det, temmelig lett vil kunne omgå kravet om at pengene skal komme elevene til gode. Alternativet er å bruke helt uforholdsmessig mye ressurser på tilsyn og kontroll. Det reiser spørsmålet om ikke det er mulig å finne mer effektive virkemidler for å unngå kommersielle drivkrefter i skole-Norge. Hvis regjeringen ønsker å unngå en kommersiell kultur i privatskolene, må proposisjonen blant annet drøfte nærmere hva slags eierformer som bør tillates, om transaksjoner med nærstående eller deres selskaper fortsatt skal aksepteres og formene og størrelsen på lederlønningene. LO mener at den karantene som foreslås, også må gjelde verv i eksisterende privatskoler.
- *Bindinger som følge av EØS/WTO/TTIP.* En kommende proposisjon må drøfte forholdet til internasjonale avtaler. Dersom det er risiko for at en liberalisering av adgangen til privatskoler er irreversibel, er dette i seg selv en avgjørende grunn til å beholde dagens regler.
- *Navnet på loven.* Ønsket om en lov som skal samle bred støtte styrkes ikke av det foreslåtte navnet på loven og skolene. Vi kan trygt si at navnet på loven og skolene blant mange oppfattes som ideologisk motivert. "Frittstående skoler" og "friskoler" virker ulogisk og underbygger den striden som har vært omkring kommersialisering av norsk skole. Det er heller ingen fordel at navnet kopieres fra Sverige som har hatt en helt uakseptabel utvikling. Privatskoler skal kalles for det de er: privatskoler. Det er verken skolens anledning til å motta statsstøtte eller dens regler for kommersiell drift som bør være avgjørende for navnevalg, men elever og foreldres forståelse av hvem som eier skolen.
- *Beslutningsgrunnlaget må være tillitvekkende.* Høringsnotatet er nok et eksempel på et beslutningsgrunnlag om grunn- og videregående skole fra en borgerlig regjering som unnlater å drøfte de grunnleggende innvendinger nærmeste hele skole-Norge har mot å tillate markedskrefter i undervisning av barn og unge. En proposisjon må derfor bli et vesentlig bredere og grundigere dokument enn høringsnotatet.

Yrkesfag

I høringen bes det spesielt om synet på om det bør åpnes for at privatskolene skal kunne tilby yrkesfagopplæring etter alternative gjennomføringsmodeller (vekslingsmodeller), og om

private skoler som tilbyr yrkesfagopplæring skal gis anledning til å tilby VG3 i skole for de elever som ikke får tilbud om læreplass, eventuelt om et slikt tilbud bare bør gjelde for skoler som gir videregående opplæring i små og verneverdig fag.

Vi kan ikke se at flere private aktører i skolemarkedet skal løse de utfordringene som finnes i dagens fag- og yrkesopplæring. Opprettelsen av private yrkesfagskoler vil gå på bekostning av det offentlige tilbudet. Søkertallene til fag- og yrkesopplæring har gått nedover de siste årene. Det er lite som tilsier at økt tilbud av private tilbydere av yrkesopplæring vil være med på å snu denne trenden.

Av dette følger det også at private aktører ikke burde ha anledning til å tilby VG3 i skole. Dette tilbudet er egentlig en "nødløsning" for de elever som ikke får lærlingplass og vi mener det er uheldig dersom VG3 i skole blir en ren forretningsmodell for private aktører, slik som det legges til rette for i høringen. Det vil ikke bli flere læreplasser av at VG3 i skole tilbys ved privatskolene, og inntil VG3 består av et to-årig tilbud i skole med utstrakt praksis vil dette være et dårligere kvalitativt tilbud. Videre vil ikke alternative gjennomføringsmodeller være noe argument for å utvide adgangen til privatskoler.

Som høringsforslaget også påpeker er det store utfordringer med tanke på dimensjonering av studieplasser dersom private aktører skal gå inn og opprette flere yrkesfagtilbud og vi vil kunne stå igjen med flere elever som ikke får tilbud om lærlingplass. Dimensjoneringen må være basert på arbeidslivets behov for faglærte og ikke elevenes valg alene, eller privatskolers ønske om profitt. Det er derfor viktig at fylkeskommunen gis avgjørende innflytelse på godkjenningsprosessen også med tanke på dimensjoneringen av tilbudet for hele fylket.

Vi vil påpeke utfordringene knyttet til partenes innflytelse på fag- og yrkesopplæringen dersom det tillates private yrkesfagskoler. ILO-konvensjon 142 legger samme føringer også for private yrkesfaglige skoler hvis disse mottar offentlig tilskudd. Det må forutsettes at forpliktelsene og føringene forankret i konvensjonen ivaretas. I høringen står det at skoler som søker om å få godkjent tilbud som avviker fra tilbudsstruktur og læreplaner "kan" forelegges partene for uttalelse. Regjeringen anser at partene blir hørt gjennom prosessen i fylkeskommunen. LO ser ingen grunn til at partenes innflytelse på en høringsrunde skal utvannes på en slik måte og ber derfor om at "kan" erstattes med "skal".

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Tor-Arne Solbakken
(sign.)

Stein Reegård
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.